

Virksomhedens sociale kapital

Kristian Gylling Olesen, Eva Thoft & Peter Hasle

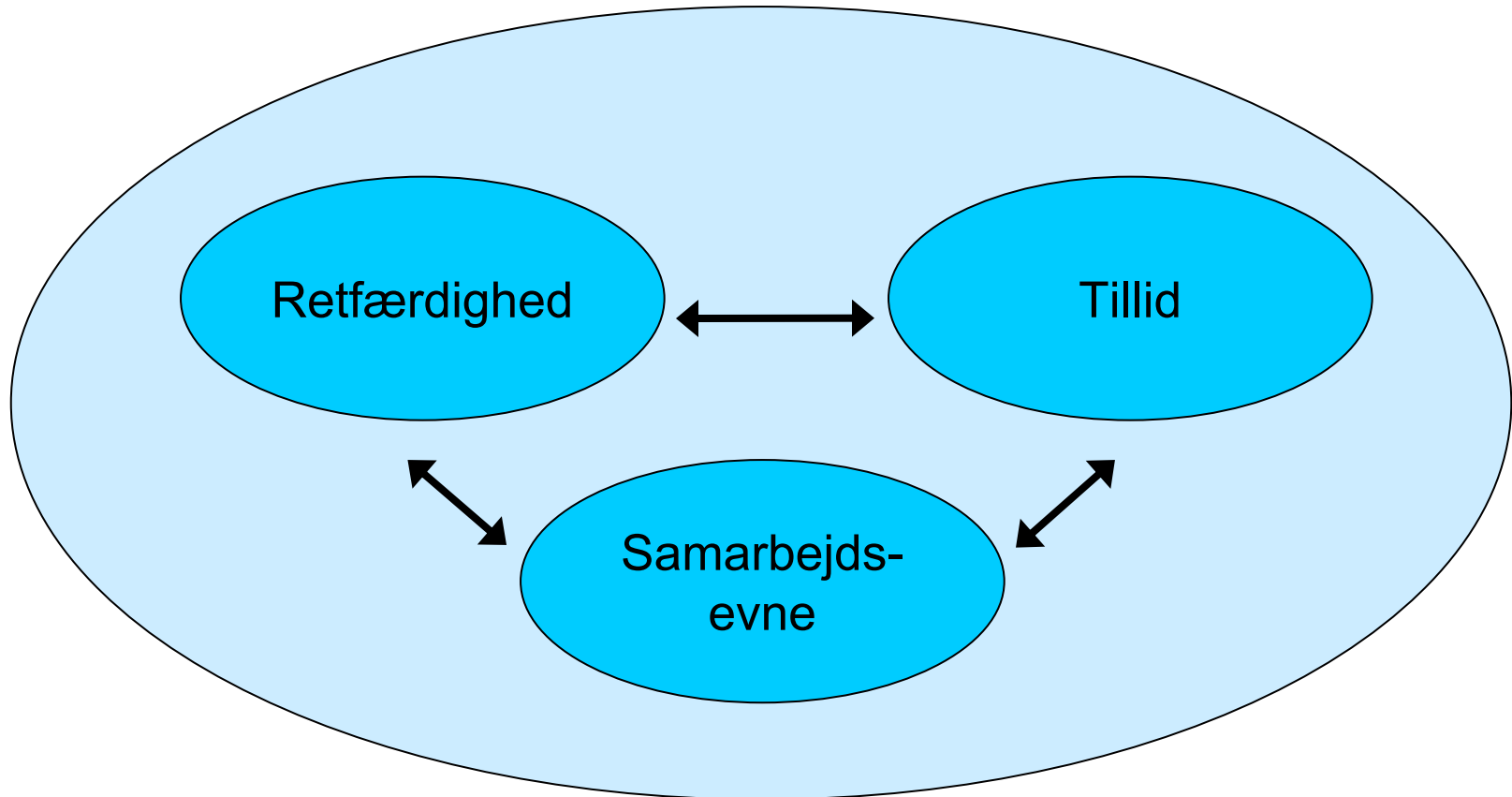
Arbejdsmiljørådet
17. September 2008

Udgangspunkt i social kapital

Putnam, 1995:

“Egenskaber ved en social organisation som fx netværk, normer og tillid som fremmer koordinering og samarbejde for det fælles bedste”

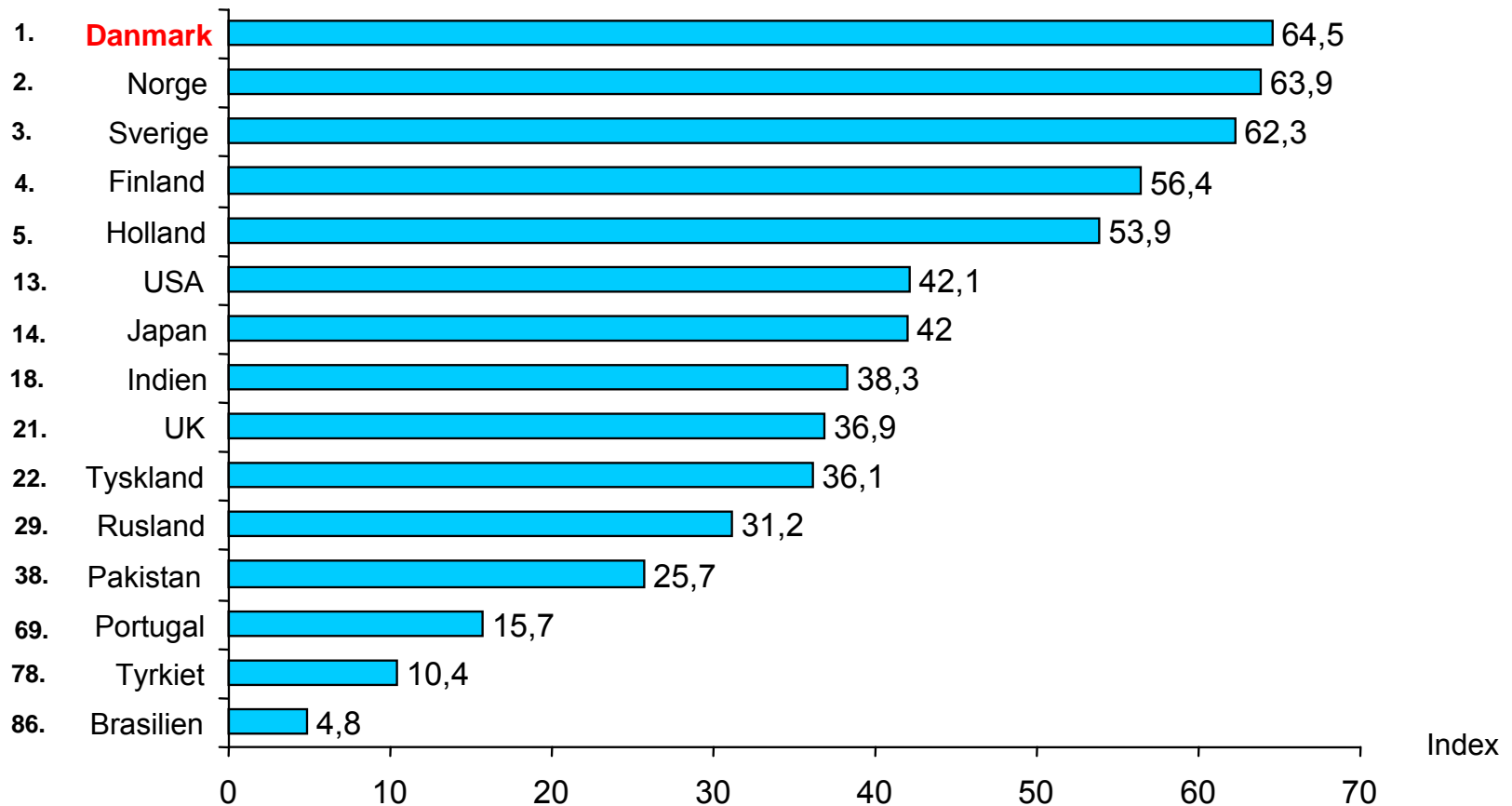
Dimensioner i virksomhedens sociale kapital

Virksomhedens sociale kapital er den egenskab der sætter organisationens medlemmer i stand til i fællesskab at løse dens kerneopgave

Tillid

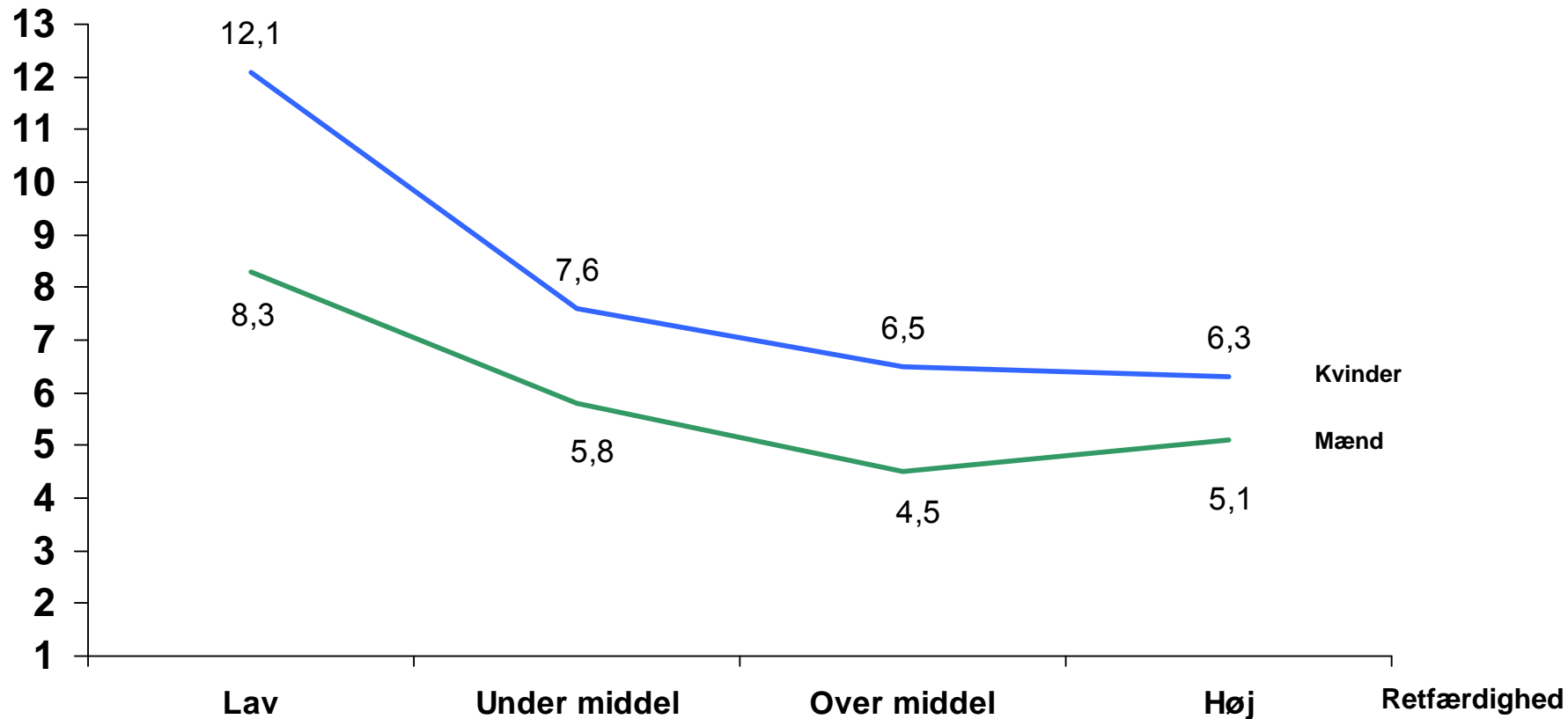
– i hvor høj grad stoler folk på hinanden?

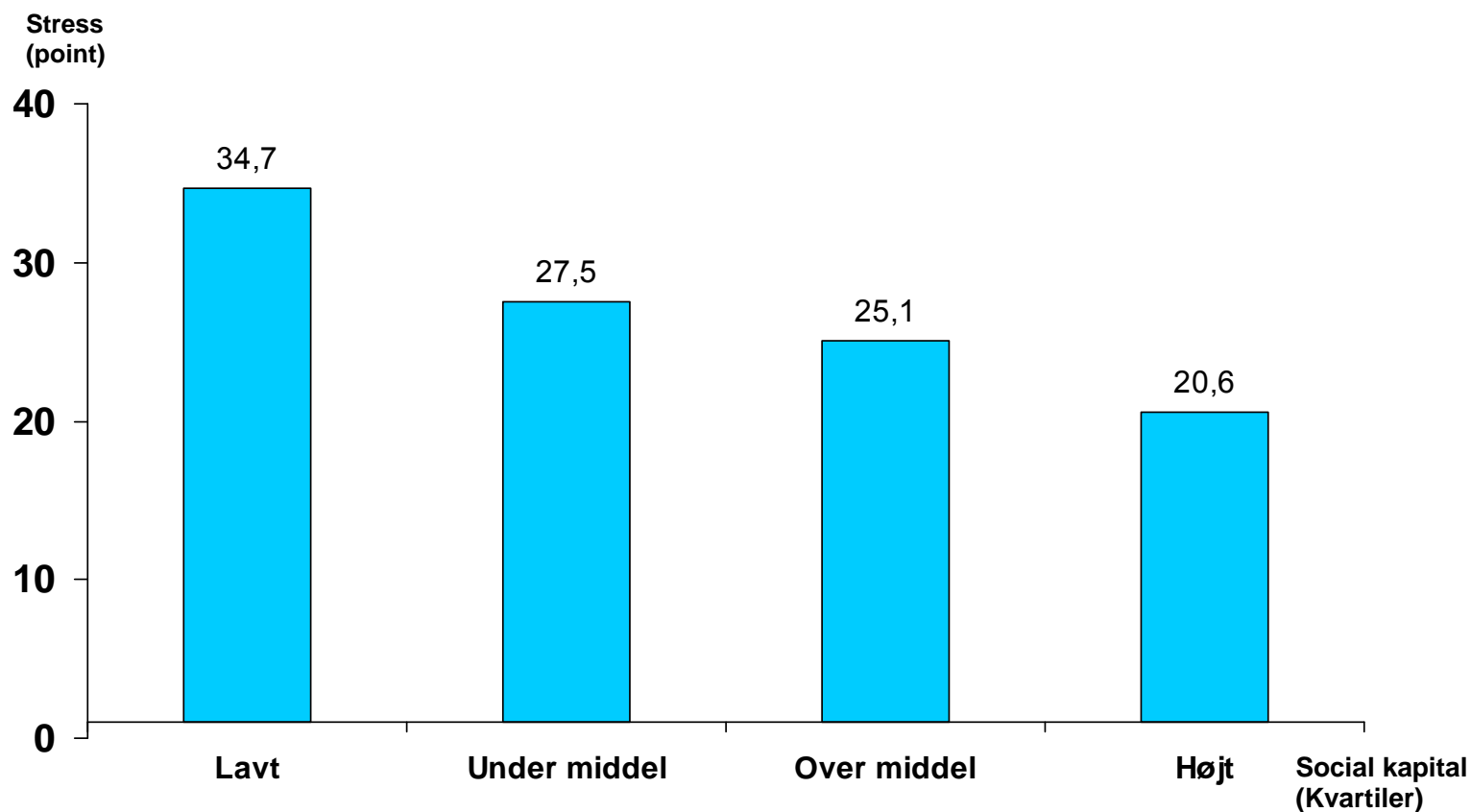
Verdensbanken, her fra G.T. Svendsen. Økonomi & Politik 2006;42-55.

Retfærdighed og fravær

Fraværsdage/år

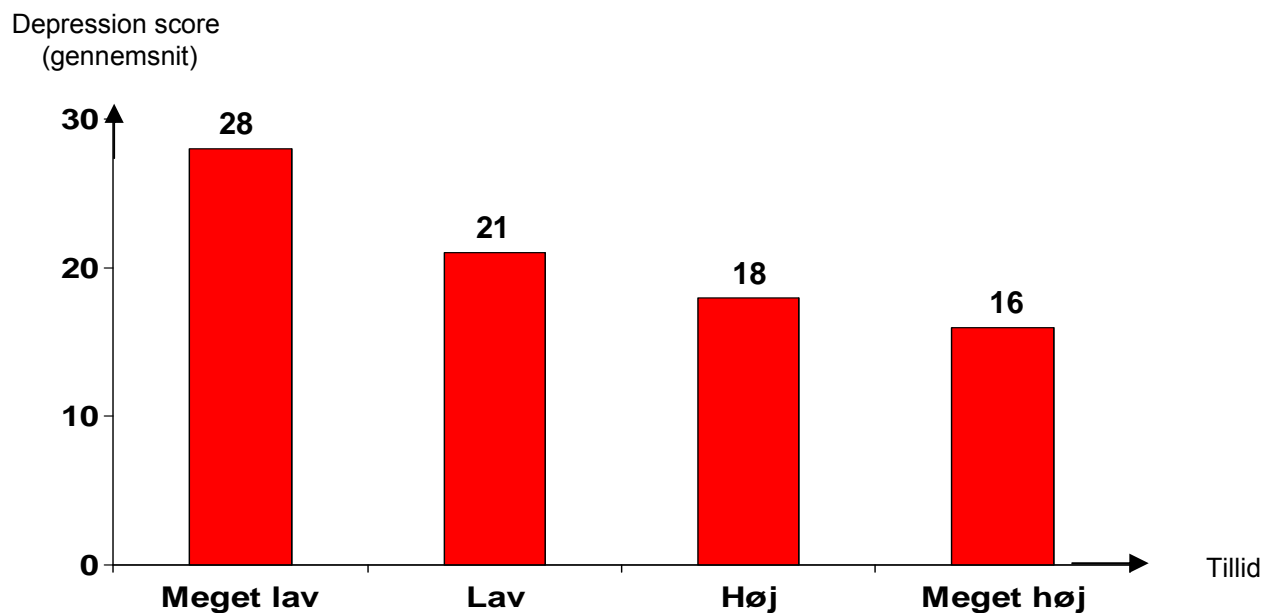

Social kapital og stress

NFA 2005

Tillid og depressive symptomer

Tre-dækker undersøgelsen 2005. Begge skalaer går fra 0 til 100

NFA 2005

Strategisk ledelse

Hvorfor er virksomhedens sociale kapital en vigtig forudsætning for vellykket strategisk ledelse

Forskelle på ledelse og samarbejde

Lav social kapital

- Kontrol
- Opgaveløsning efter ordrer
- Arbejde efter reglerne
- Lav motivation
- Lav innovation
- Høje transaktionsomkostninger

Høj social kapital

- Afklaring af fælles mål
- Opgaveløsning efter vurdering
- Arbejde i forhold til mål og opgave
- Høj motivation
- Høj innovation
- Lave transaktionsomkostninger

Fører social kapital til laissez faire-ledelse?

NEJ

Grænseløs selvbestemmelse:

- manglende afklaring af den fælles opgave
- medarbejderne mangler anerkendelse
- usikkerhed overfor om en opgave løses godt nok

Konsekvens:

- nedbrydning af social kapital
- forringelse af arbejdsmiljøet

Fører social kapital til konfliktløst konsensus?

NEJ

- høj social kapital indebærer accept af andre gruppers interesser, perspektiver og fortolkninger
- afvisning af kritik fx i form af prædikatet modstand mod forandring, nedbryder social kapital
- social kapital indebærer derfor en evne til at rumme og anerkende kritik uden uenighed fører til uløselige konflikter

Hvad betyder det for strategisk ledelse?

FX en høreapparatsvirksomhed, der sætter sig målet hele tiden at være på forkant med ny viden samt kundernes nye behov for udfoldelse.

Lav social kapital

- Manglende videndeling
- Fastlåst ift samarbejdspartnere
- Fastlåste måder

Høj social kapital

- Tillid til videndeling
- Åbenhed for nye samarbejdspartnere
- Nye måder der passer til opgaven

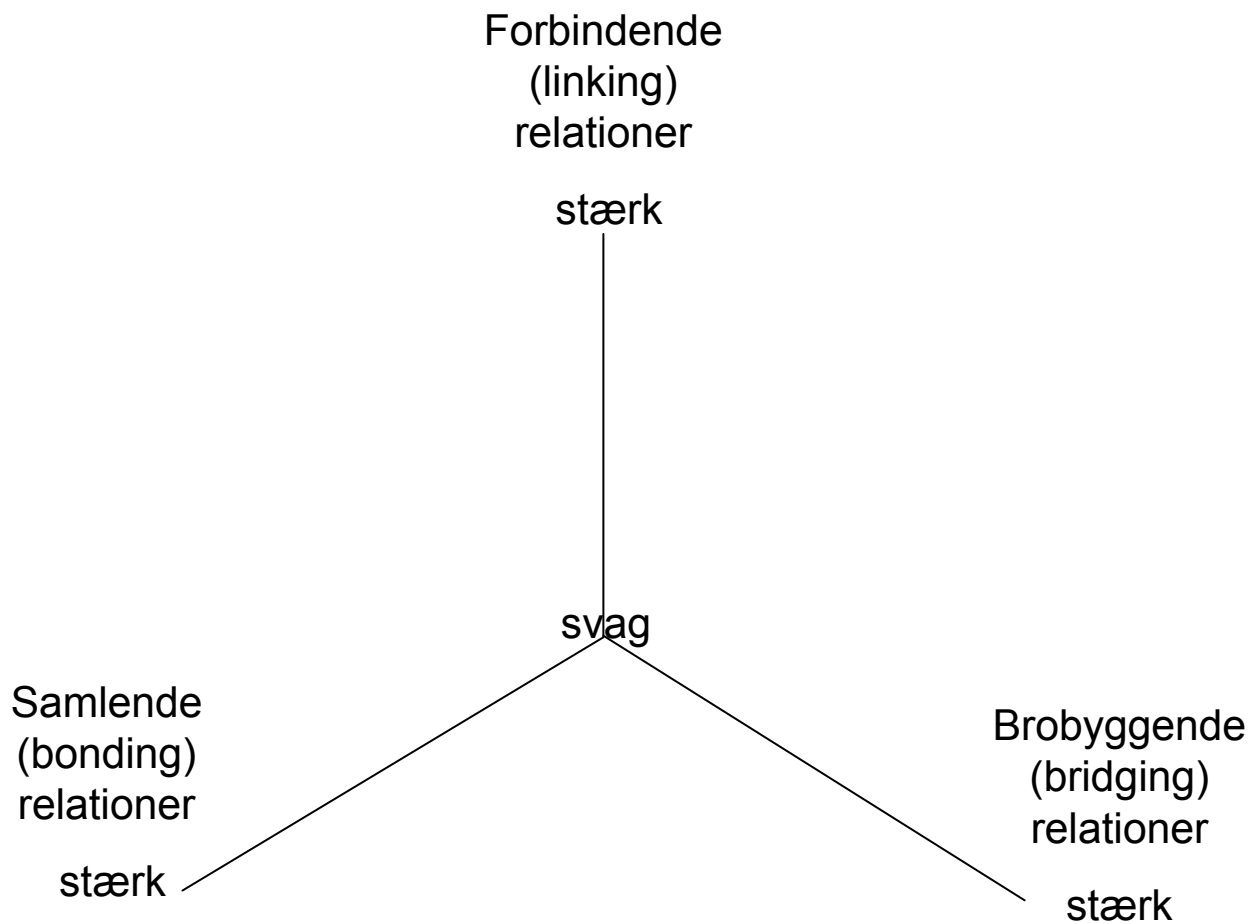
Tre former for social kapital

Forbindende
(linking)
relationer

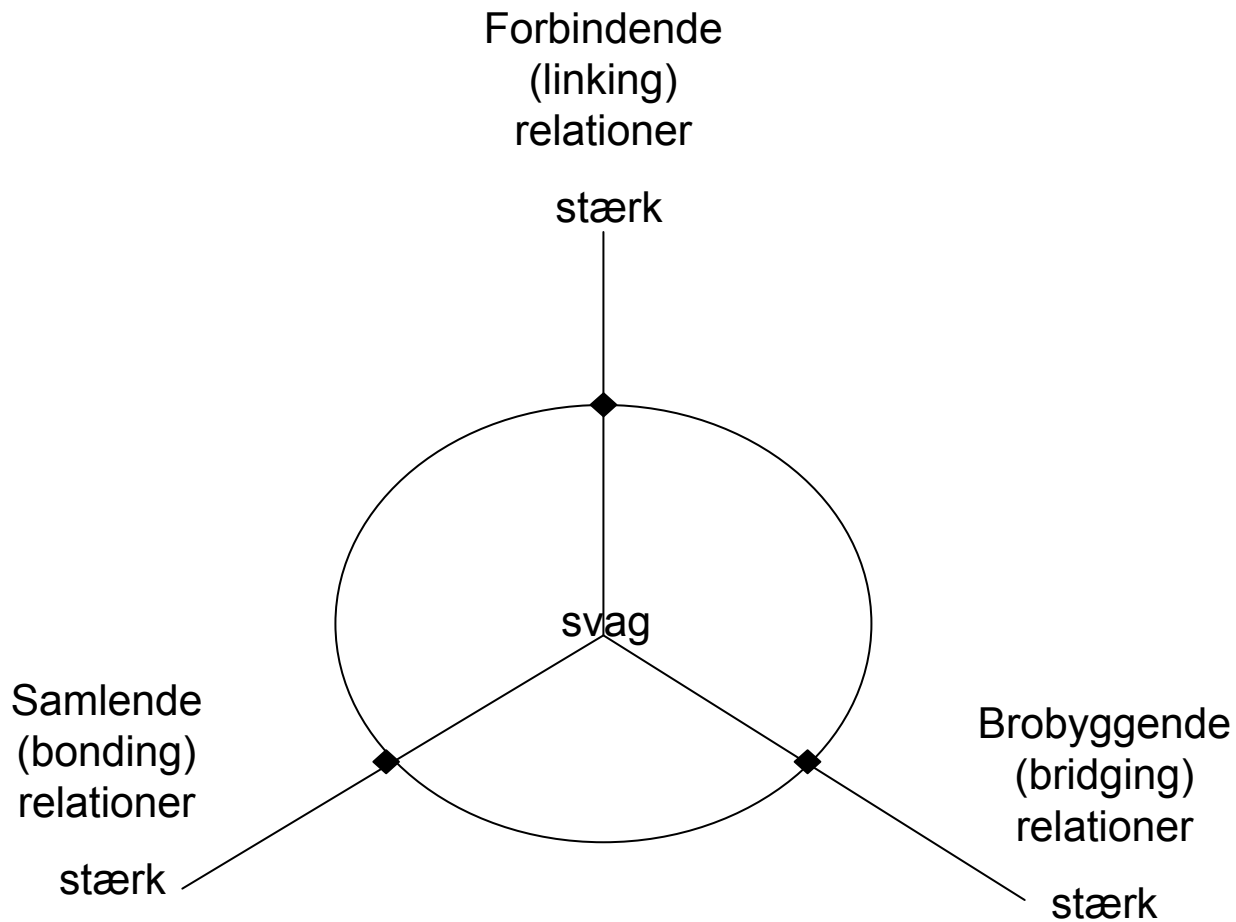
Samlende
(bonding)
relationer

Brobyggende
(bridging)
relationer

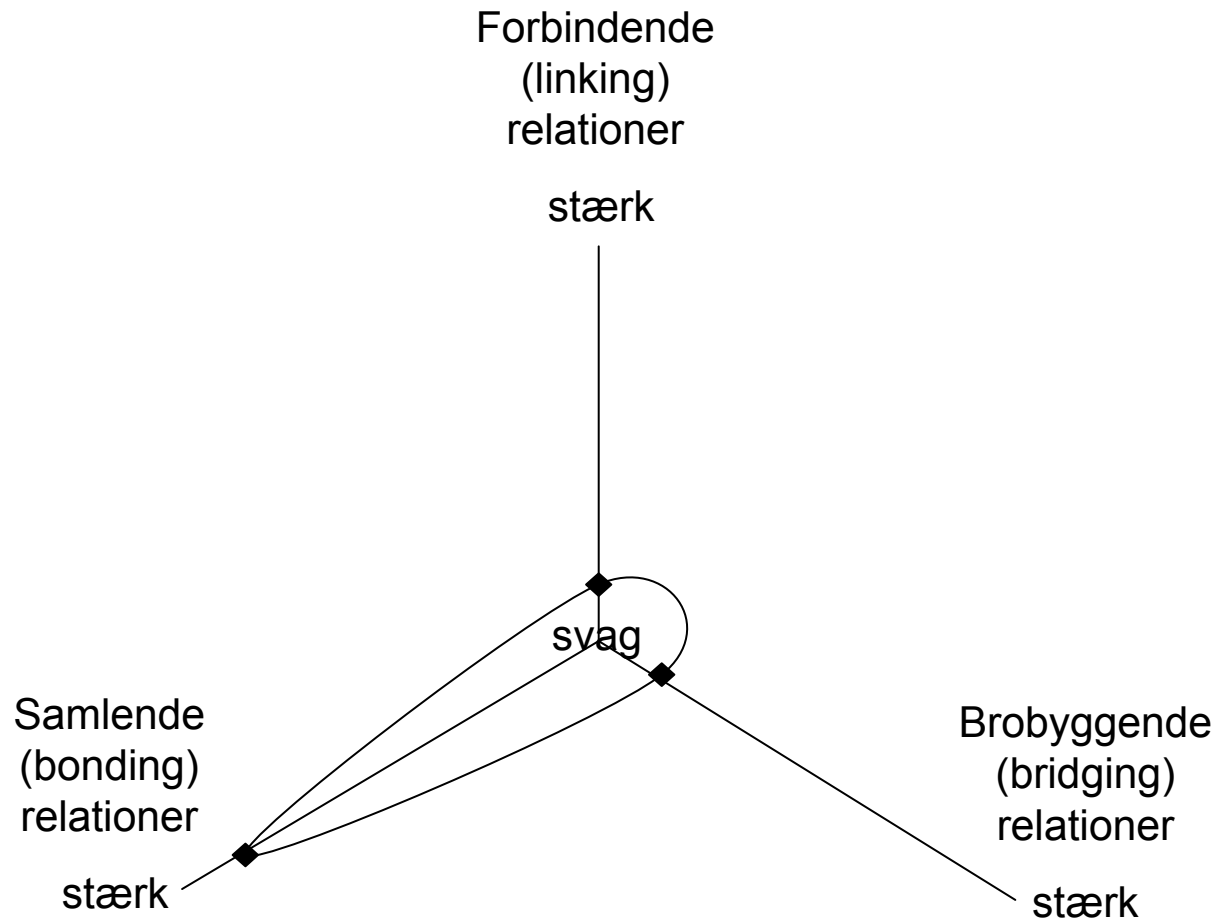
Tre former for social kapital

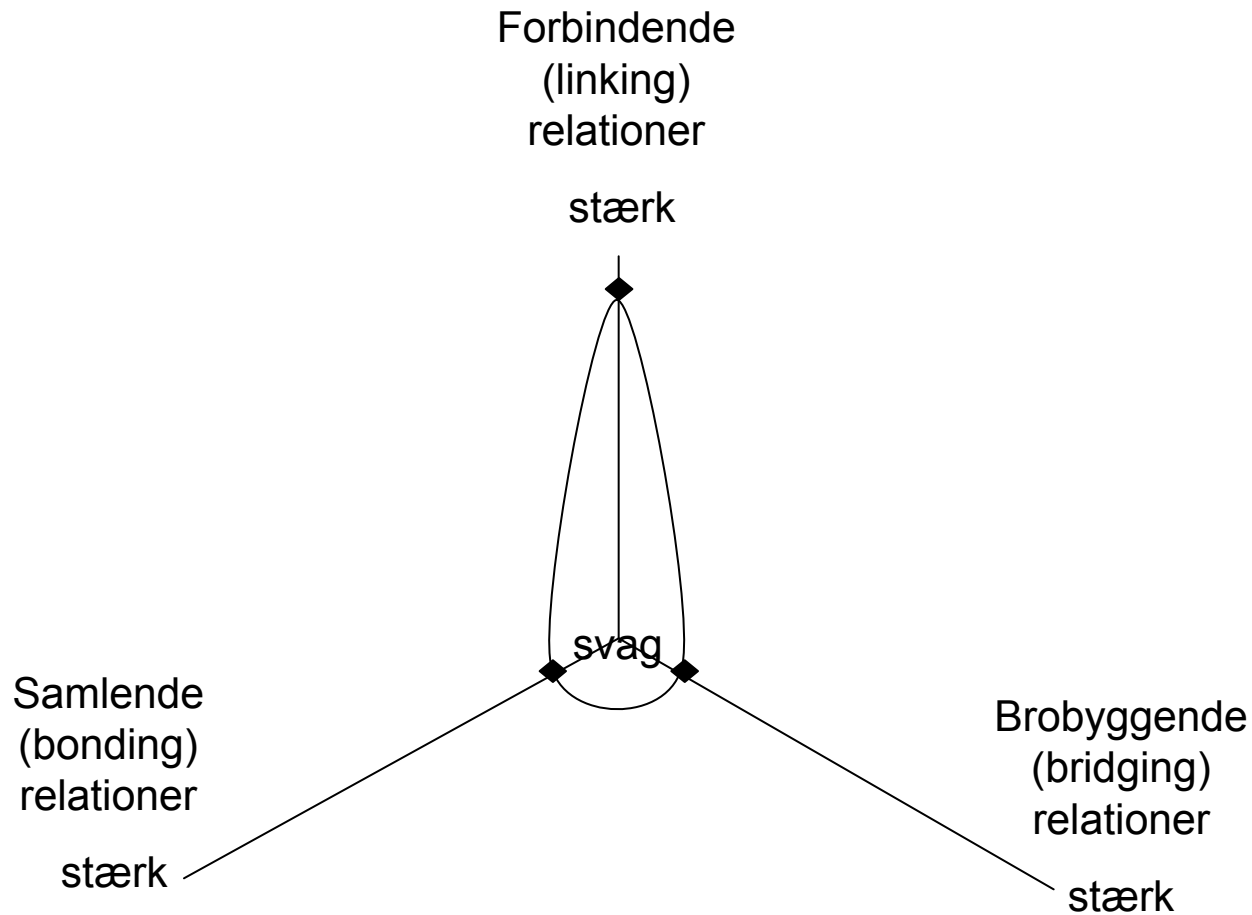
Velintegreret organisation med høj social kapital

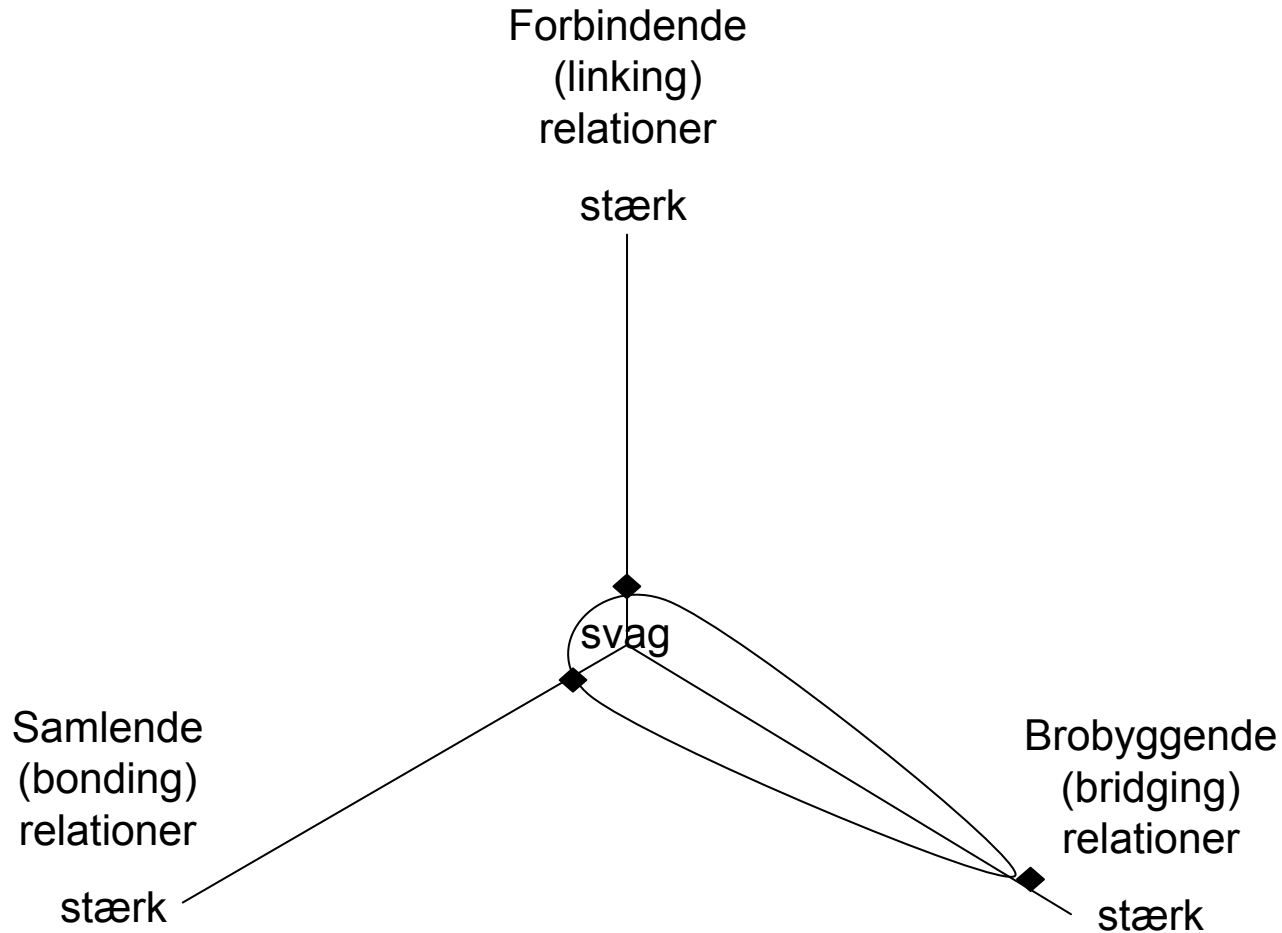
Subkulturer med stærk bonding

Centralistisk organisation med stærke bånd mellem ledelse og medarbejdere

Løse netværksorganisation med brobygning mellem afdelinger og ud af organisationen

Hvorfor bør vi beskæftige os med virksomhedens sociale kapital?

Social kapital

psykisk arbejdsmiljø ▲ kvalitet ▲ produktivitet

- Mindre fravær
- Mere innovation
- Bedre omstillingsevne
- Bedre offentlig service
- Bedre konkurrenceevne

Hvad kan man gøre for at understøtte virksomhedernes opbygning af social kapital?

Behov for mere viden

- strategier og metoder til opbygning af social kapital
- hvordan nedbrydes social kapital
- social kapital og forandringsprocesser (eksterne og interne)
- måling af social kapital
- social kapital i forskellige brancher
- dybere indsigt i konsekvenser af social kapital for
  - arbejdsmiljø
  - helbred
  - produktivitet
  - kvalitet

Behov for at skabe anledninger til udvikling af samarbejde, tillid og retfærdighed

- møder i SiO, SU, MED og MIO er anledninger hvor samarbejde kan udvikles, retfærdige processer skabes og tillid opbygges
- arbejdsmiljøsystemet og partsamarbejde kan skabe flest mulige anledninger
- krav om enighed kan tvinge de to parter til at lytte til hinanden
  - fx MED-aftalens krav om forhandling og enighed
- måling af social kapital kan udgøre en yderligere anledning

Behov for kompetenceudvikling

- kompetence i social kapital:
  - samarbejdsevne (empati, perspektivbytte m.v.)
  - opbygning af troværdighed
  - evne til at skabe retfærdige processer
- integration i uddannelser:
  - arbejdsmiljøuddannelsen
  - efteruddannelser fx ifm trepartsaftalen
  - lederuddannelser

Behov for offentlig støtte

- inddragelse af social kapital i offentlige støtteordninger:
  - Forebyggelsesfonden
  - strategisk forskning
  - erhvervsstøtteordningen
- regler som giver anledning til samarbejde
- Udvikling af metoder og redskaber
- udvikling af uddannelse
- informationskampagner om betydningen af social kapital
- fælles indsatser på tværs af politikområder:
  - arbejdsmiljø, arbejdsmarked, erhverv, forskning, uddannelse